

MAA-AMET

ADS-iga liidestumine

Andre Kaptein

Maa-ameti aadressiandmete osakonna vanemspetsialist

22.11.2017

Aadressiandmete süsteemi (ADS) kasutamise kohustus tuleneb seadustest

Ruumiandmete seadus § 59 lg 1

- ADS-i kasutamine on **kohustuslik teabevaldajatele** koha-aadressidega seotud **aadressiandmete töötlemisel**

Avaliku teabe seadus § 43⁹ lg 3

- ADS-i kui **riigi infosüsteemi kindlustava süsteemi** kasutamine on **kohustuslik** kõigi riigi ja kohaliku omavalitsuse andmekogude pidamisel

Täpsemalt on liidestumise nõue ADS-i määruses

ADS-i määruse § 4 kohaselt:

- (1) Aadressiandmeid töötleva andmekogu pidaja ja koha-aadressi määraja on kohustatud aadressiandmete määramiseks ja **töötlemiseks kasutama ADS-i infosüsteemi aadressiandmeid.**
- (2) Aadressiandmete süsteemi kasutamiseks ruumiandmete seaduse § 59 tähenduses **liidestatakse andmekogu ADS-i infosüsteemiga otse või kaudselt.**

ADS-i määruse § 4 lg 4 kohaselt:

(4) ADS-i infosüsteemiga liidestamiseks peab teabevaldaja tegema oma andmekogus järgmist:

- 1) viima oma andmekogus kasutuses olevad koha-aadressid **vastavusse ADS-i infosüsteemi** koha-aadressi **struktuurielementidega** ja looma teised vajalikud seosed andmekogu koostalitlusvõime tagamiseks;*
- 2) seostama oma andmekogu koha-aadressid **ADS-i infosüsteemi** koha-aadressi **identifikaatoriga** või aadressiobjekti identifikaatoriga;*
- 3) tagama oma andmekogus kasutatavate andmete seosed ADS-i infosüsteemi **ajakohaste aadressiandmetega** (sealhulgas koha-aadressi identifikaatori ja vajaduse korral aadressiobjekti identifikaatoriga). Arhiveeritud andmete seoste ajakohastamine ei ole vajalik.*

Ka asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud andmekogudel ja andmekogudel, mida **ei ole X-teel**, on samuti kohustus ADS-i kasutada tulenevalt RAS § 59 lg 1 p 2-st, mis sätestab teabevaldaja üldise kohustuse aadressiandmete töötlemisel ADS-i kasutada, ja samuti ADS-i määruse § 4 lõikest 1.

Teabevaldajaks on muuhulgas riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus. Andmete töötlemine hõlmab ka andmete säilitamist, seega kui teabevaldajal on aadressiandmed olemas, tähendab see sisuliselt automaatselt aadressiandmete töötlemist.

Erandid

ADS-is käsitletakse vaid Eesti aadresse, st ADS-iga liidestumise nõue ei kehti välisriikide aadresside puhul. Eesti ja välisriikide aadressid peavad olema salvestatud kas eraldi andmeväljadele või olema vastavate identifikaatoritega varustatud, et süsteem suudaks nendel vahet teha.

Erand riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide (sh ADS-i) kasutamise kohustuslikkuse osas tulenevalt AvTS § 43⁹ lõikest 4 kehtib rahvusvahelisest lepingust tulenevate ülesannete täitmiseks asutatud andmekogude puhul.

Miks on vaja DHS liidestada ADS-iga? (1)

1) Salvestatud aadressiandmed peavad täitma kogumise eesmärgi.

Aadressi eesmärk on viia kohale, viidata reaalsele aadressiobjektile ehk maaüksusele, hoonele, korterile, bürooruumile jne. Juhul kui aadressiandmeid kasutatakse ilma ADS-i seost tuvastamata, ei saa olla kindel, et tegu on sellise kirjega, mis viib konkreetse kohani (nt hoone või korterini).

Vabatekstilised (seostamata) aadressid on suures osas sisuliselt väärtusetud, sest praktika näitab, et umbes 1/3 taolisi kirjeid ei ole korrektsed (isikud ütlevad ja kirjutavad aadresse ebastandardset, aadressid muutuvad ajas jne).

Miks on vaja DHS liidestada ADS-iga? (2)

2) Andmete dubleeriva kogumise vältimine.

Aadressid on põhiaandmeteks ainult aadressiandmete süsteemis. Ükski teine andmekogu ei tohi salvestada aadresse, mida ei ole aadressiandmete süsteemis, st aadressilaadseid kirjeid, mis on aadressiandmete süsteemiga sidumata (ADS identifikaatori, nt ADR_ID abil).

3) Koosvõime ja kvaliteet.

Aadressid peavad olema infosüsteemides alati ühel kujul, st ilma moonutusteta. Andmekogusse kogutavad aadressid tuleb pärida ADS-ist või valideerida vastu ADS-i ehk normaliseerida. St salvestamise hetkel kontrollitakse aadressi kehtivust ADS-i infosüsteemist ja salvestatakse aadressitekst koos päringu kuupäeva ja ADS identifikaatoriga (nt ADR_ID). Aadressiandmete sisestamine vabatekstina ei ole kooskõlas eelmainitud seadustega ja ilma ADS-i infosüsteemi identifikaatoriteta ei taga aadressiandmete kvaliteeti.

ADS-i määruse § 4 kohaselt tuleb aadressiandmete süsteemi kasutamiseks andmekogu liidestada **ADS-i infosüsteemiga** otse või kaudselt.

Otse liidestumiseks kasutatakse ADS-i **X-tee teenuseid**, kuid aktsepteeritud on ka liidestumine kasutades ADS-i avalikke **väljavõtteid** või **In-ADSi**.

Kaudseks liidestumiseks kasutatakse teist, ADS-i infosüsteemiga otse liidestunud andmekogu, tingimusel, et üle võetakse seosed isikute, esemete ja sündmuste ning koha-aadresside vahel (neid ei looda ise) **koos ADS-i infosüsteemi identifikaatoritega**.

Selleks, et ka dokumendihaldussüsteemides salvestataks ja töödeldaks aadressiandmeid, mis on kvaliteetsed (st sisuliselt aadressid), tuleb süsteem liidestada aadressiandmete süsteemiga ja tagada, et aadressi väljale ei satuks edaspidi vabatekstilisi moodustisi (Eesti aadresside puhul).

DHS-de puhul on üldjuhul oluline salvestamise hetkel kehtiv korrektne aadress koos atribuutidega.

Sellisel juhul (kui aadresse ei ole vaja ajakohastada) on kõige lihtsam ja odavam lahendus kasutada **In-ADSi** rakendusliidest. Selline vahend peaks olema piisav enamusele dokumendihaldussüsteemidele.

Mis ja milleks on In-ADS?

- Mugav ja intelligentne aadressiotsing
- Olemasolevate aadresside seostamine ADS-i aadressidega
- Aadressiteksti normaliseerimine
- Aadressitekstile vastava asukoha tuvastamine
- Kasutajamugavuse ja andmetöötluse kiiruse tagamine

In-ADS

- ✓ In-ADS pakub palju valikuvõimalusi arendajale;
- ✓ In-ADS on lihtne kasutajaliides lõppkasutajale.

Täpsem info (sh kasutus- ja arendusjuhendid) on kättesaadavad In-ADS-i lehel:

inaadress.maaamet.ee

Q metsa 23|

Metsa tn 23, Nõmme linnaosa, Tallinn, Harju maakond

Metsa tn 23, Kuusalu alevik, Kuusalu vald, Harju maakond

Metsa tee 23, Iru küla, Jõelähtme vald, Harju maakond

Metsa tn 23, Kiili alev, Kiili vald, Harju maakond

Metsa vkt 23, Kabina küla, Luunja vald, Tartu maakond

Metsa tn 23, Laagri alevik, Saue vald, Harju maakond

Aadress ja posti sihtnumbrid

Valitsus kinnitas septembris ADS määruse muudatused, mis võimaldavad tõsta aadressiandmete kvaliteeti ja koguda täiendavaid aadressiandmeid, sealhulgas **posti sihtnumbreid**.

Posti sihtnumbrid lisatakse aadressiandmete süsteemi **2018. aasta arendustöödega**. Siis saavad dokumendihaldussüsteemide kasutajad automatiseerida ka sihtnumbrite info töötlemise (ei pea käima Omniva kodulehel vaatamas).

MAA-AMET

Aitäh!

Andre Kaptein

Andre.kaptein@maaamet.ee